

CIPAX KOMPEN

Komposteringsveiledning Varmkompost

Alt organisk avfall fra kjøkken og hage iblandet tørt strø fylles i beholderen. Med riktig fuktighet og lufttilgang sørger mikroorganismer for at avfallet omdannes til næringsrik jord.

Hva kan komposteres

- Alt organisk avfall fra kjøkkenet f.eks;
- kaffegrut, filter, teblad, teposer, middagsrester, potetskall, rester av kjøtt/fisk, mel, bakevarer
 - frukt- og grønnsaksavfall, blomster, potteplanter
 - eggeskall, eggekartonger, tørkepapir
- Alt organisk avfall fra hagen f.eks.
- gressklipp (i mindre mengder), løv, ugress, kvister
 - (bør kvernes opp). halm, kutterflis

Hva kan ikke komposteres

- metall, glass, plast, og andre ikke nedbrytbare materialer.
- melkekartonger, bleier, bind, støvsugerposer
- aske, kjemikalier, olje og løsemiddelholdig avfall

Det finnes ingen krav fra myndighetene i forbindelse med hjemmekompostering, men de kommunale myndigheter oppfordres til å ta dette inn i sine retningslinjer. Sjekk derfor med din kommune om hva som gjelder der du bor.

Hvordan kompostere

- Start med et lag av kvister i bunn av kompostbeholderen, ca 10 – 20 cm. Dette for å sikre lufttilgangen gjennom luftehullene i bunnen.
 - fyll deretter i avfall fra kjøkken og hage sammen med tørt strø (se nedenfor).
- Ideell fordeling skal være ca. 4 deler kjøkkenavfall og 1 del hageavfall, men her må man prøve seg frem.
- rør godt om i beholderen, og legg innerlokket direkte på massen
 - for at prosessen skal ha best mulige ”arbeidsforhold” bør påfyll skje kontinuerlig ca. 1-2 ganger pr. uke.

Etter 1-2 uker – avhengig av en viss avfallsmengde (ca 20 cm), vil temperaturen i beholderen stige jevnt. Etter hvert påfyll kan temperaturen nå ca 60-70°C, mens den mellom påfyllingene vil synke og stabilisere seg på ca. 40 °C (3-5° lavere ute ved kanten). Stopper tilførselen av avfall vil temperaturen langsomt fortsette å synke. En kan f.eks ved hjelp av et steketermometer enkelt følge temperaturutviklingen i beholderen. Blir det for varmt i beholderen (70 °C eller mer) over lengre tid, kan utlufting foretas ved å åpne luftestussen i lokket.

Husholdningsavfall må blandes med tørt strø (ca. 3 deler avfall og 1 del strø) bl.a for å sørge for at komposten får en luftigere struktur, samt for å redusere fuktigheten.

For stort vanninnhold fører til dårlig lufting og gir ofte dårlig lukt. For å unngå dårlig lukt må minst 20-25% av avfallet i beholderen være strø.

Prosesen er avhengig både av riktig fuktighet samt god tilgang til luft, og det er derfor absolutt nødvendig å røre i komposten for å bedre lufttilgangen.

En kan også sjekke fuktigheten ved å ta en neve kompost og klemme til. Ved riktig fuktighet skal en bare så vidt klare å klemme ut litt vann.

Når man tilsetter ”nytt” avfall i beholderen kan det være en fordel å blande/dekke over med gammel kompost og strø, ettersom nedbrytingen (prosessen) da kommer raskere i gang.

Eggeskall, eggekartonger og større matrester brytes langsomt ned og bør derfor deles opp før det går i beholderen.

Grønt gress og grønne blader har svært høyt vanninnhold, og kan føre til forstoppelse i prosessen dersom det tilføres i for store mengder. Vått gress i større mengder bør derfor unngås. Har en likevel mye slikt hageavfall bør en tilsette ekstra mengder tørt strø.

Sigevann/overskuddsvæske renner ut via bunnen i beholderen, og videre ut gjennom gjenget hull nederst på bunnveggen.

Vedlagte nippelstuss kan benyttes for å lede sigevann/overskuddsvæske ut fra beholderen for oppsamling.

Oppsamlet sigevann er næringsrikt og kan tilbakeføres i beholderen eller tynnes ut – 1 del sigevann med 9 deler vann og brukes for eksempel i blomsterbed.

Plassering

Cipax kompen plasseres på plant underlag med helling mot dreneringsstussen som sitter i bakkant av beholderen for at sigevannet skal renne ut. Beholderen kan festes til underlaget ved hjelp av festeørene nede på bunn delen.

En viss odør/luft vil alltid kunne oppstå under komposteringsprosessen, også av evt. Sigevann, og beholderen bør derfor plasseres noen meter unna f.eks hagemøblementet.

Beholderen kan plasseres:

- direkte på bakken (gressplen e.l) eller på annet fast underlag som absorberer evt. Sigevann.
- på veranda eller innendørs i rom med god lufting samt oppsamling av evt. sigevann fra beholderen.

Gummistroppen foran sørger for at lokket ikke blåser opp, samtidig som stopperen i bakkant av lokket sikrer at det ikke faller ned når det står åpent.

Luftinntak foregår via hullene over festeørene, gjennom den doble bunnen og opp via hullene innvendig i bunnen av beholderen. Sørg for at disse hullene ikke er tildekket.

Hva kan gå galt

Det lukter og komposten er kald

Dette skyldes vanligvis for lite strø eller for mye fuktighet, men kan også oppstå dersom avtallet er "dårlig" blandet og komposten får for lite lufting.. Prøv å tilsette tørt strø og rør godt om i beholderen.

Det lukter ikke, men komposten er kald og prosessen stoppet.

Kan skyldes at komposten er for tørr eller inneholder for lite kjøkkenavfall (næringsrikt avfall), tilsett da gjerne en neve sukker rørt ut i lunkent vann, evt. bare vann. Grønt gressklipp kan også være tilstrekkelig.

Det lukter og komposten er varm

Skyldes vanligvis for lite strø i forhold til kjøkkenavfall. Tilsett mer strø og bland godt.

Fluer

Skyldes vanligvis at komposten er for kald. Sørg for å få opp temperaturen (se overfor). Fluelarver samt sykdomsfremkallende organismer overlever ikke temperaturer over 50 °C.

Vær oppmerksom på at egg kan legges i sprekker eller sammenføyninger der temperaturen er egnet, så sørg for godt renhold rundt lokk og skyveluke.

Dersom massen fryser

I lange kuldeperioder kan massen fryse. Da er det mulig å tine den ved å henge en varmepære i beholderen. Ta da ut innerlokket mens dette gjennomføres. Dersom en er påpasselig med at det ikke går for lenge mellom hvert ilegg av avfall, slik at temperaturen får syke, kan en unngå at massen fryser.

Kompost ferdig til bruk

Kompost er verdifull gjødsel og forbedrer jordstrukturen.

Når man kan forevente ferdig kompost i beholderen varierer naturligvis ut fra avfallsmengde og hvilke arbeidsforhold prosessen har. Avfallsmengden reduseres med ca. 50-80% under prosessen, og komposten er som nevnt avhengig av både riktig fuktighet og god lufttilgang (se Hvordan kompostere).

Gjennomsnittlig komposteringstid under normale forhold er ca 10-12 uker.

"Fungerer" blandingen skal en kunne ta ut såkalt råkompost (umoden kompost), etter ca. 2 mnd. Dette gjøres ved at luken skyves oppover i ønsket høyde slik at den kan spa ut fra bunnen.

Det kan vise seg hensiktsmessig å ta ut av beholderen først når den er full, slik at en klarer å skille ut det øverste laget, hvor der vanligvis til en hver tid er nytt/ferskt avfall. Dette kan evt. tas ut av beholderen før tømning og legges tilbake etterpå. Tømning må påberegnes 1 – 3 ganger i året avhengig av avfallsmengde.

Ved tømning kan det være en fordel å rengjøre beholderen, spesielt i bunnen hvor smuss kan være kommet ned gjennom hullene innvendig i bunnen. Spyl innvendig i beholderen og sørg for å få ut vannet gjennom hullet nederst på bunnveggen i bakkant av beholderen.

Umoden og moden kompost har ulike bruksområder.

Om våren kan umoden kompost brukes til direkte gjødsling av bl.a. grønnsaksplanter som krever mye næring som f.eks tomater, gresskar, agurker, melon, kål etc.

Der en skal plante busker, trær, kål eller sette poteter kan en et par uker på forhånd spa ned umoden kompost i jorda.

Også på forsommeren, når plantene trenger mest næring kan en legge et ca 2 cm tykt lag under frukttrær, prydbusker, bærbusker og roser.

Bruk av umoden kompost kan ellers være uheldig dersom det finnes rester av f.eks sopper som var aktive i nedbrytingen. Dersom det organiske avfallet ikke er ferdig omdannet, vil omdanning fortsette i jorden, og mikroorganismer kan da kunne komme til å konkurrere med plantene om næringen.

Tømmer man beholderen om høsten bør komposten ligge til ettermodning over vinteren.

Ettermodning gir komposten en finere struktur. Her er det andre bakterietyper og større organismer (for eksempel meitemark) som fortsetter nedbrytingen. Jo lenger ettermodning desto finere/jevner struktur. Dette kan gjøres i en egen beholder eller evt. i en haug utenfor beholderen, som da bør dekket over for å beskytte mot nedbør.

Komposten er moden når den er helt omdannet, dvs. at nedbrytingen/den mikrobiologiske aktiviteten har stoppet. For å sjekke om komposten er moden kan en legge kompost i en skål, vanne godt og så karsefrø. Dekk skålen med plast og la den stå i romtemperatur (plasten fjernes når karsen spirer). Dersom karsen ikke står som et grønt teppe etter 5 dager, er komposten fortsatt umoden og har rett og slett "spist" frøene.

Kompost har svært konsentrert næringsinnhold, og må derfor blandes med mindre næringsrik/mager jord, sand e.l. før den brukes til direkte nedplanting.

Bruk ca. 1:5 kompost med mager jord eller sand i blomsterkasser, ved planting av trær, i nyanlagte bed og plen.

I blomsterbed kan man årlig arbeide inn ca 5-10 ltr. pr m³ i overflaten, og i rosebed kan man om høsten legge et ca. 5-10 cm tykt lag på overflaten.

Lykke til!

Cipax ble 1.2.1995 tildelt lisens for bruk av det nordiske miljømerket SVANEN på komposteringsbeholderen CIPAX KOMPEN.

Beholderen har gjennomgått en test foretatt av en uavhengig testinstitusjon og oppfylt kravene i henhold til kriteriedokument – Miljømerking av kompostbeholdere.

Kriterien inneholder blant annet 3 hoveddeler

- krav til funksjon
- krav til materialer
- krav til instruksjer

Lisensnr. 219 001

Tekniske data:

Beholderen er produsert i resirkulerbar Polyetylen LLD hvorav bunnen er produsert i resirkulert Polyetylen LLD, isolert med resirkulerbar ekspandert Polystyren.

Innerlokket er produsert i resirkulerbar Polystyren. Alle metalleder som spenner, skruer o.l er rustfrie.

Volum:	ca 250 liter	Arbeidshøyde:	ca 1100 mm
Høyde:	ca 1000 mm	Vekt full beholder:	ca 150 kg
Diameter:	ca 750 mm		
Vekt beholder:	ca 30 kg		
Vekt ytterlokk:	ca 4,5 kg		
Vekt innerlokk:	ca 0,8 kg		
Isolering:	ca 70 mm		
Kapasitet:	avfall fra inntil 5 personer		

5 års garanti.

